

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

«ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ»
збірник статей

**XII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ:
«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»**

«TIME OF ART EDUCATION»
collection of articles

**XII ALL-UKRAINIAN
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
«ART EDUCATION: SCIENTIFIC DISCUSSIONS»**

24 березня 2023 р., Харків, Україна

March, 24, 2023, Kharkiv, Ukraine

УДК 37.032

Редакційна колегія:

Соколова А. В. – в. о. зав. кафедри музичного мистецтва, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Фомін В. В. – декан факультету мистецтв, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Юр'єва К. А. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Беземчук Л. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Васильєва О. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Данилюк М. М. – доктор філософії, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Донченко Л. І. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ткаченко М. О. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Бурма Г. В. – кандидатка наук, доцентка, старша лаборантка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол №4 від 19.04.2023 р.

У збірнику статей представлені матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: наукові дискусії». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Час мистецької освіти «Мистецька освіта: наукові дискусії»: зб. статей XII Всеукраїнської наук.-практ. конф., (24 березня 2023) / заг. ред. А. В. Соколової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023, 151 с.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

V. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

ВПЛИВ АНТИВОЄННОЇ ПРОПАГАНДИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ОПОРУ ЗАСОБАМИ ПЛАКАТУ

Александров В. О.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету мистецтв, 53М групи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Науковий керівник – викладач кафедри дизайну Смородін А. О.

***Анотація.** В роботі проведено аналіз досліджень на тему впливу антивоєнної пропаганди, вона може мати значний вплив на формування національної свідомості населення. Для того, щоб зрозуміти позитивні та негативні аспекти пропаганди я розглянув дослідження проведені у різних країнах світу. Також буду розглядати особливості та методи проектування плакатів, а саме засоби їх створення і потенційний вплив.*

***Ключові слова:** антивоєнний, фотошоп, проектування, пропаганда, війна, мирний народ, формування, національний, плакати, конфлікт, дизайн.*

***Annotation.** The work analyzes research on the impact of anti-war propaganda, it can have a significant impact on the formation of the national consciousness of the population. In order to understand the positive and negative aspects of propaganda, I reviewed studies conducted in different countries of the world. I will also consider the features and methods of poster design, namely the means of their creation and potential impact.*

***Keywords:** anti-war, photoshop, design, propaganda, war, peaceful people, moulding, national, cry, splash, conflict, design.*

Постановка проблеми та її актуальність. дослідженої теми зумовлена тим, що війна і насильство є надзвичайно важливими питаннями у багатьох країнах світу, а наслідки цих питань можуть бути руйнівними для мирного населення, інфраструктури та економіки задіяних держав. Тому розуміння того, як антивоєнна пропаганда може впливати на ставлення людей до війни та насильства, є ключовим для сприяння мирному вирішенню конфліктів і запобігання ескалації насильств.

Національна свідомість є важливим аспектом ідентичності країни та може мати значний вплив на соціальний, політичний та економічний розвиток. Антивоєнна пропаганда може допомогти формувати у людей розуміння ролі їх країни у світі та взаєминах з іншими народами. Антивоєнна пропаганда може сприяти розвитку національної ідентичності [1], вона впливає на національну та міжнародну безпеку, оскільки визначає ставлення людей до своєї держави та інших країн.

Аналіз основних досліджень та публікацій показав що, антивоєнна пропаганда та плакати використовувалися протягом всієї сучасної історії, щоб поставити під сумнів сенс існування війни, викрити її людські та соціальні втрати, а також мобілізувати громадську думку проти неї. Антивоєнна пропаганда та плакати часто використовують сатиру, іронію, гумор чи шокуючу тактику, щоб підірвати офіційні наративи війни та звернутися до емоцій і цінностей людей. Деякі приклади антивоєнної пропаганди та плакатів: пацифістські листівки, які розповсюджувала група «Біла троянда» в нацистській Німеччині; культове зображення квітки в дулі рушниці американського художника Джеральда Холтома під час війни у В'єтнамі; і підричний слоган «Займайся коханням, а не війною», популяризований хіпі в 1960-х роках. Антивоєнна пропаганда та плакати мали різний ступінь впливу залежно від їхнього контексту, аудиторії, повідомлення та носія. Іноді вони впливали на громадську думку, надихали громадські рухи або провокували цензуру та репресії. Вони також відображають різноманіття поглядів і досвіду війни серед різних груп людей [2;3].

Радянський Союз був відомий своїм використанням пропаганди, яка проникала в усі аспекти життя, від політичних кампаній до культурної діяльності. Однією з найпомітніших форм радянської пропаганди було використання плакатів, які були розклеєні по всій країні. Проте, хоча пропаганда може бути використана для досягнення позитивних результатів, вона також може мати негативні наслідки. Ось деякі з негативних наслідків пропаганди, зокрема радянських плакатів.

Обман: для досягнення своїх цілей пропаганда часто покладається на дезінформацію, напівправду та відверту брехню. Наприклад, плакати, що зображували Радянський Союз як утопію, із щасливими робітниками та задоволеними громадянами, приховували реальність дефіциту, репресій і страху. Ці плакати використовувалися для того, щоб прищеплювати людям комуністичну ідеологію з юних років, зображуючи РС як ідеальне суспільство, а комунізм як єдиний шлях до кращого майбутнього. Це призвело до появи покоління людей, які не змогли поставити під сумнів статус-кво і які вважали, що незгода була рівносильною зраді. Були й інші негативні аспекти, ось

декілька з них: нагнітання страху, дегуманізація. Отже, у випадку радянської пропаганди плакати використовувалися для поширення неправдивої інформації та пропаганди спотвореного бачення дійсності.

Метою роботи є збір та аналіз досліджень на тему потенційного впливу антивоєнної пропаганди на формування національної свідомості та опору мирного населення.

Виклад основного матеріалу. Антивоєнний плакат – це засіб інформаційної війни, який використовується з метою її запобігання, а також для привернення уваги до наслідків та страждань людей, що вона призводить [5].

Роль антивоєнного плаката у війні полягає в тому, що він допомагає поширювати антивоєнну інформацію та позицію уряду серед населення. Він може стати засобом протистояння військовій пропаганді ворога та впливати на громадську думку, а також привернути увагу міжнародної спільноти до проблем, що виникають у зоні конфлікту.

Антивоєнний плакат може мати різні форми та стилі, від абстрактних малюнків до реалістичних зображень. Однак, незалежно від форми, головна мета плакату полягає в тому, щоб змусити глядача замислитись над наслідками, до яких призводить війна та спонукати його до миру. Ці плакати можуть бути використані в інформаційних кампаніях. Вони можуть бути розміщені усюди, де їх може побачити аудиторія, на яку вони розраховані.

Агітаційні плакати можуть мати значний вплив на думки та погляди людей про війну. Вони зазвичай мають короткі, легкі для запам'ятовування гасла, що допомагають ефективно передати політичні або соціальні повідомлення. За допомогою антивоєнних плакатів можна пропагувати різноманітні ідеї про війну, наприклад, показувати її наслідки та жертви, зображувати ворогів у негативному ключі, або, навпаки, заохочувати до бойових дій і підтримки армії, але це більше про агітаційні плакати. Також, антивоєнні плакати можуть впливати на емоційний стан людей, створюючи в них відчуття страху, патріотизму, співчуття або гніву. Візуальний ефект та дизайн плаката можуть викликати різні емоції у різних груп населення, залежно від їхніх поглядів, освіти та культурних особливостей.

Проте, слід зазначити, що вплив агітаційних плакатів на думки людей про війну може бути досить складним для вимірювання й оцінки. Це залежить від багатьох факторів, таких як контекст, культурні особливості й індивідуальні переконання кожної людини. Тому, хоча агітаційні плакати можуть впливати на думки про війну, їхній вплив завжди буде складним для передбачення та контролювання.

Дизайн антивоєнних плакатів має бути створений таким чином, щоб передати основне повідомлення та привернути увагу людей до проблеми війни

та її наслідків [6]. Ось кілька речей, які слід враховувати під час створення дизайну антивоєнних плакатів: яскраві та контрастні кольори, щоб привернути увагу та виділити головну думку, стислість, бо плакат повинен бути лаконічним і мати мінімум слів, щоб його можна було швидко прочитати і зрозуміти. Можна використовувати символи та іконографію, які пов'язані з проблемою війни, наприклад бомби, кулі, червоні хрести, діти, мирні знаки тощо, залежно від ідеї та мети створення плакату.

Потрібно спробувати передати емоції, які викликає війна, наприклад страх, гнів, розпач, туга, надію на мир і т.п. Також треба враховувати вибір стилю, який найкраще підходить для передачі конкретного повідомлення, наприклад мінімалізм, реалізм, абстракцію, карикатуру і т.п. Не треба забувати про інформаційний зміст: інформацію про те, які проблеми пов'язані з війною, як вона впливає на життя людей та які альтернативи мирному вирішенню конфліктів можуть бути знайдені. Дуже важливо враховувати цільову аудиторію плаката та намагатися створити дизайн, який буде найефективнішим для її сприйняття. Важливо спробувати закликати людину до дій, наприклад додати посилання на сайт чи організацію, яка займається допомогою або збором коштів. Загалом дизайн антивоєнних плакатів має бути зрозумілим, простим та емоційним, щоб привернути увагу людей до проблеми війни та підвести їх до мирного вирішення конфліктів.

Створювати агітаційний плакат можна за допомогою різних інструментів, залежно від потреб та бюджету. Розглянемо розробку плакату у графічному редакторі Adobe Photoshop [7]. Починається робота з розробки ескізів плакату, відповідно до обраного гасла й ідеї. Після чого створюється новий документ в Adobe Photoshop зі специфікаціями, які відповідають розміру й орієнтації плаката. Потім додається фоновий колір або зображення, яке буде використовуватися як фон плаката. Потрібно обрати шрифт і кольори, які будуть використовуватися в плакаті, спираючись на ескізи. Важливо обрати такі шрифти, які будуть читатися легко та зможуть додати плакату характеру. Кольорова палітра повинна відповідати темі плаката та бути приємною для ока. Текст треба розташовувати спираючись на важливість інформації.

Далі до плаката можна додавати графічні елементи, які підкреслять основну ідею. Це можуть бути фотографії, ілюстрації, графіки, символи або будь-які інші елементи дизайну, які відображають тему плаката. Для додавання фотографій та інших графічних елементів можна використовувати інструменти вставки зображення, вирізання, зміни розміру та повороту. Для створення ілюстрацій можна використовувати інструменти малювання та векторного дизайну. Отже, створення антивоєнного плаката в Adobe Photoshop - це складний процес, який вимагає творчого мислення, досвіду роботи з програмою

та знання основ дизайну. У кожному конкретному випадку етапи можуть відрізнятися, залежно від ідеї плакату чи методу створення роботи. Загалом, за допомогою цієї програми можна створити потужні плакати, які викликатимуть резонанс і сприятимуть позитивним змінам в суспільстві.

Висновки. Протягом роботи було доведено, що вплив антивоєнної пропаганди на формування національної свідомості та опору може бути ефективним інструментом для просування ідеї миру та зменшення кількості конфліктів. Хоча існують проблеми, пов'язані з використанням пропаганди, не можна ігнорувати її потенційні переваги. Також було доведено, що антивоєнна пропаганда – ефективний інструмент, що вимагає етичного та відповідального використання, незважаючи на те постер це або фільм, тому що неможливо повністю спрогнозувати реакцію суспільства.

У подальшій роботі планується вирішити наступні завдання:

- проаналізувати та застосувати методи та прийоми створення якісного антивоєнного плаката за допомогою растрових редакторів;
- розробити серію антивоєнних плакатів за допомогою сучасних графічних редакторів на кшталт Adobe Photoshop.

Список використаних джерел

1. Національна ідентичність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/72076/11-Sladkyi.pdf?sequence=1>
2. Antiwar Activism: The Power of Posters in Protesting Against the Vietnam War, and the Significance of Symbolism in Antiwar Posters.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://theponderingchild.wordpress.com/2016/08/24/antiwar-activism-the-power-of-posters-in-protest-against-the-vietnam-war-and-the-significance-of-symbolism-in-antiwar-posters/>
4. Anti-War Propaganda and Leftist Politics. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gale.com/primary-sources/political-extremism-and-radicalism/collections/anti-war-propaganda>
5. Propaganda in the Soviet Union. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Propaganda_in_the_Soviet_Union
6. «Антивоєнний плакат як засіб інформаційної війни» (Anti-war poster as a means of information warfare), published in the scientific journal «Наукові записки». Серія «Журналістика» (Scientific Notes. Series «Journalism») by Olena Savchenko and Natalia Kalita.
7. Дизайн антивоєнних плакатів як інструмент боротьби з агресією (Design of anti-war posters as a tool to combat aggression) by М. В. Глушак

8. Як зробити плакат в фото шопі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jak.koshachek.com/articles/jak-zrobiti-plakat-v-fotoshopi.html>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ДИЗАЙНУ СУЧАСНОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Хромченко К. В.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету мистецтв, 53М групи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Наукова керівниця – доцентка кафедри дизайну Куратова М. Г.

***Анотація:** В роботі досліджено особливості створення сучасної дитячої літератури. Досліджуються характерні ознаки різних стилевих підходів до розробки дизайну ілюстрацій.*

***Ключові слова:** особливості дитячої літератури, графічний дизайн, дитячі ілюстрації, книжкова продукція, літера, колористика.*

***Annotation:** The work explores the peculiarities of creating modern children's literature. Characteristic features of different stylistic approaches to the development of illustration design are studied.*

***Key words:** features of children's literature, graphic design, children's illustrations, book products, lettering, coloring.*

Дитяча література – це особливий вид видань, що відрізняється від інших жанрів і категорій. Досвідчені видавці стверджують, що написання книг для дітей – найскладніший вид літературної творчості. Це з тим, що діти не сприймають фальш і мають особливу думку. Тому дуже важко створити те, що їм сподобається.

Постановка проблеми та її актуальність. На сучасному книжковому ринку все більше видавництв орієнтуються на візуальний стиль, особливо це стосується дитячої літератури. З кожним роком дизайнерам стає все складніше розробляти унікальні ілюстрації, які допомагають їм виділитися у своїй ніші. Тому розвиток ілюстрації дитячої літератури потребує проектування та щоденного розвитку. Мета цієї статті – проаналізувати та визначити особливості та значення ілюстрації в дитячій літературі. Спочатку потрібно визначити, що таке ілюстрація.

IV. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ ОБДАРОВАНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Наталя Жученко

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ОНЛАЙН ЗІ СКРИПАЛЯМИ В МИСТЕЦЬКІЙ ШКОЛІ 116

Наталія Кравецька

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАВЧАННЯ ПОЧАТКІВЦІВ В УМОВАХ ОНЛАЙН НА ПРИКЛАДІ ЗБІРНИКА «VIOLIN STAR 1» 119

V. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Володимир Александров

ВПЛИВ АНТИВОЄННОЇ ПРОПАГАНДИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ОПОРУ ЗАСОБАМИ ПЛАКАТУ 126

Костянтин Хромченко

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ДИЗАЙНУ СУЧАСНОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ 131

Софія Бондаренко

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ДИЗАЙНУ В ОСВІТНІХ ПЛАКАТАХ 138

Вікторія Катруха

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ІЛЮСТРАЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ У ДИЗАЙНІ 141

Олена Аванесова

ТЕКСТИЛЬ У ТРАДИЦІЙНОМУ ІНТЕР'ЄРІ МАЙОРКИ 144